

esittänyt, että mainitut tontit huutokaupatta myytäisiin puheenalaisille yhdistyksille, toinen 104,987 markan 88 pennin ja toinen 101,496 markan 24 pennin hinnasta, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa kehottaa hakijoita asiassa tarpeelliseksi havaitun selvityksen saamiseksi ennen toukokuun 1 päivää 1912 valtuustolle antamaan aiotun rakennuksen tarkemman ohjelman sekä luonnospiirustukset ja kustannusarvion, minkä ohessa rahatoimikamarin käskettiin, kunnes valtuusto oli asian ratkaissut, varata puheenalaiset tontit edellä mainittuun tarkoitukseen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.*

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 1 päivänä 1908 oli asettanut ²⁾ erikoisvaliokunnan m. m. lähemmin valmistelemaan kysymystä kaupunginmaan vuokrauksesta voimassa olevain oikeussääntöjen täydentämisestä luotonantajan oikeuden turvaamiseksi, antoi valiokunta mietinnön ³⁾ asiasta.

Kysymys kaupunginmaan vuokraamisesta.

Tehtyään mietinnössä ensin selkoa Ruotsin tonttioikeuslaitoksesta sekä viitattuaan asiasta aikaisemmin annetussa komitean mietinnössä ⁴⁾ olevaan lausuntoon voimassa olevan lain kannasta kaupunginmaan vuokraukseen nähden ja uuden lainsäädännön tarpeellisuudesta tällä alalla lausui valiokunta m. m., että mainitun lausunnon mukaan pitäisi sellainen kaupunginmaan käyttäminen, josta oli kysymys, olla meillä aikaan saatavissa tarvitsematta sitä varten mitään lainsäädäntötoimenpidettä. Saamansa tehtävän johdosta, joka erityisesti tarkoitti lausunnon antamista luotonantajan oikeuden turvaamista koskevasta kysymyksestä, valiokunta puolestaan vieläkin halusi huomauttaa edellä mainitussa lausunnossa tässä kohden osotetusta keinosta, että kaupunki vuokrasopimusta tehdesään sitoutuisi olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä vuokrattua aluetta, ellei kiinnityksenhaltija siihen suostuisi. Tuollainen myynti nimittäin oli se, joka tuotti tappionuhkaa luotonantajalle, koska, sen johdosta että hänelle vakuudeksi annetun kiinnityksen esineenä ollut aikaisemmin sovittu alueen nautintaoikeus muuttui velallisen hankkimaksi saman alueen omistusoikeudeksi, panttioikeuskin luonnollisesti lakkasi olemasta. Jos kuitenkin luotonantajalle voitaisiin osotetulla tavalla tarjota tarpeellinen vakuus siitä, ettei nautintaoikeutta

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 15 §. — ²⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 12. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 61 vuodelta 1910. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14 vuodelta 1908.

ilman hänen myönnytystään vaihdeta omistusoikeudeksi, tulisi tähän nähden tarpeellinen vakuuden vaatimus täytetyksi eikä siis lain-säädäntöä asiasta tarvittaisi.

Puheena olevan vuokrasopimuksen muista ehdoista epäili valiokunta antaa lausuntoa, koska valiokunnan kokoonpano näytti osottavan, ettei kaupunginvaltuusto ollut sellaista lausuntoa edellyttänyt. Valiokunnan esittämät näkökohdat sentähden tarkoittivat ainoastaan pohjan aikaansaamista kysymyksen vastaiselle lisävalmistelulle.

Kaupungille kuuluvain alueiden hallinto-oikeuden luovuttamista koskeviin sopimuksiin pantavista ehdoista ansaitsivat seuraavat erittäin huomioon ottamista. Sopimuksen voimassaoloaikaan nähden olisi huomautettava, että sitä ei olisi määrättävä liian lyhyeksi, koska siinä tapauksessa vuokraajan tietenkin kävisi vaikeaksi saada tarpeellista luottoa. Jotta estettäisiin tonteilla keinottelemasta, olisi määrättävä, että niiden tuli olla säädetyllä tavalla rakennetut jonkin määrätyn lyhyen ajan kuluessa vuokran antamisesta ja että rakennusvelvollisuuden jäädessä täyttämättä kaupunki sai menetellä samalla tavalla kuin kaupungin rakennusjärjestyksissä oli säädetty vastaavain tapausten varalta omistusoikeutta luovutettaessa, eli että tontti voitiin tarjota toiselle, jossa tapauksessa tuollaista tarjousta tehdessä vuokraoikeuden siirrosta ehkä suoritettava hinta tulisi kaupungin hyväksi. Tonttien rakentamiseen ja aitaamiseen sekä puhtaanapitoon ja kadun kunnossapitoon nähden olisi vuokraajalle muutoin asetettava samat velvollisuudet kuin kaupungin talonomistajille. — Vuotuiset vuokramaksut sopisi määrätä maksettaviksi edeltäpäin, esimerkiksi lokakuun 1 päivänä vuosittain. Viidenkolmatta vuoden kuluttua ja sitten kunkin viisikolmattavuotisen vuokrakauden jälkeen tulisi kaupungilla olla tilaisuus korottaa vuokraa ei kuitenkaan enempää kuin viisikymmentä prosenttia viimeksi määrätystä tai, vaihtoehtoisesti, alkuperäisestä vuokrasummasta. — Vuokraaja olisi oikeutettava kaupunkia kuulematta luovuttamaan toiselle vuokraoikeutensa; kuitenkin olisi tapah-tuneesta luovutuksesta annettava kuukauden kuluessa rahatoimikamariin kirjallinen ilmoitus ja samalla näytettävä luovutuskirja, sen uhalla että, jos tämä laiminlyötiin, kaupunki oli oikeutettu mahdollisesti maksamatta jääneiden vuokramaksujen saamiseksi ja muiden välikirjassa vuokraajalle kaupunkiin nähden asetettujen velvollisuuksien täyttämiseksi pitäytymään siihenkin vuokraajaan, joka viimeksi oli rahatoimikamarille ilmoitettu. — Vuokrakauden päättyessä tulisi tontti siinä olevine rakennuksineen ja kiinteine laitoksineen kaupungin haltuun. Olisiko kaupungin tällöin suoritettava lunastusta vai ei, olisi jossain määrin jätettävä sen varaan, mihin tarkoitukseen rakennuksia käytettäisiin. Jos alueelle raken-

nettaisiin laajoja rakennuksia, näytti lunastamisvelvollisuus käyvän kaupungille rasittavaksi, joten tämä seikka olisi vuokrasopimusta tehdessä otettava huomioon. Jos kuitenkin vuokrakauden viimeisten viidentoista vuoden kuluessa olisi uusi asuntorakennus tontille rakennettu tulipalossa tai muusta syystä turmeltuneen rakennuksen sijaan tai tontilla ennestään olevaa asuntorakennusta samanlaisesta syystä melkoisilta osilta uudestirakennettu, olisi vuokraaja oikeutettava saamaan kaupungilta korvausta suhteellisesti siihen aikaan, jolloin uusi rakennus tehtiin tai entistä korjattiin, viidestä viiteenkymmeneen prosenttiin rakennuksen rakennusarvosta, jonka taas arvioisi sovintolautakunta, johon kaupunki ja vuokraaja valitsisivat kumpikin yhden jäsenen ja nämä yhteisesti kolmannen. Kaupungin tulisi kuitenkin tuollaisessa tapauksessa saada korvauksen asemesta tarjota vuokraajalle vuokran pitennystä samanlaisilla ehdoilla, kuin viimeksi oli voimassa, ja niin pitkäksi ajaksi, että vuokraajalle taattaisiin tontin hallinta arviolta viideksikolmatta vuodeksi talon rakentamisesta tai korjaamisesta lukien. Kysymystä, tuleeko vuokra-aika pitennettäväksi edellä mainitun korvauksen asemesta, olisi vuokraajan vaadittava ratkaistavaksi niin pian kuin uutis- tai muutosrakennustyö oli päätynyt tai, vaihtoehtoisesti, kohta kun uutis- tai muutosrakennuksen piirustukset oli vahvistettu. Jos vuokraoikeus oli kiinnitetty saamisesta, tulisi kiinnityshaltijan tuollaisesta lunastuksesta saada se määrä, mikä tarvittiin saamisen suoritukseen.

Siten ehdottamallaan määräyksillä oli valiokunta toiselta puolen koettanut ottaa huomioon kaupungin vaatimuksen saada hyväkseen maan arvonnousu sekä toiselta puolen tahtonut katsoa asianomaisten vuokraajain parasta niihin ehtoihin nähden, joilla he voisivat kohuudella ottaa tontteja vuokralle.

Valiokunta ehdotti:

että kaupunginvaltuusto, periaatteessa hyväksyen valiokunnan edellä esittämät näkökohdat, antaisi rahatoimikamarin edelleen valmisteltavaksi kysymyksen, kävisikö jonkin osan kaupungin maata valiokunnan tarkoittamalla tavalla luovuttaminen rakennettavaksi, ja olisi kamarin tästä aikanansa valtuustolle ilmoitettava.

Asiaa uudestaan esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marras-
kuun 8 päivänä 1910 päättänyt ²⁾ saattaa rahatoimikamarin tiedoksi, että IX kaupunginosan korttelin n:o 199 asuntotonteilla n:oilla 1 ja 5 sekä tehdastontilla n:o 7 harjoitettua laivaveistämöliikettä ei saisi

Laivaveistämö-
tonttien käyt-
täminen.

1) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 34 §. — 2) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 8 ja seur.

lakkauttaa, ennenkuin sen merkitystä kaupungille oli huolellisesti ja kaikin puolin tutkittu, lähetti kamari valtuustolle maaliskuun 16:nä päivätyn kirjelmän, jossa esitetyillä syillä kamari ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että insinööri H. Jäderholmille viideksi vuodeksi, heinäkuun 1 päivästä 1911 lukien, vuokrattaisiin kamarin kirjelmän oheisessa kartassa lähemmin osotettu, noin 17,000 m²:n laajuinen tehdastontin n:o 7 osa korttelista n:o 199 seuraavilla ehdoilla:

- 1) että alueella pidetään voimassa laivaveistämöliikettä;
- 2) että vuotuinen vuokramaksu vahvistetaan 16,620 markaksi, joka summa neljännesvuosittain maksetaan kaupunginkassaan;
- 3) että vuokramiehellä ei ole oikeutta vuokrata aluetta eikä sen osia toiselle henkilölle tai yhtiölle;

4) että kaupungilla on oikeus heinäkuun 1 päivänä 1914 vuokra-alueesta erottaa joko kartassa punaisella viivalla a tai sinisellä viivalla b osotettuun rajaan asti ulottuva alue, jossa tapauksessa vuotuinen vuokramaksu alennettaisiin, edellisessä tapauksessa 13,860 ja jälkimäisessä tapauksessa 10,860 markkaan vastamainitusta ajankohdasta lukien;

5) että vuokramiehelle myönnetään se etu, että hän saa vuokrauden päätyttyä, ellei kaupunki silloin halua käyttää aluetta muulla tavoin, vuokrata sen vieläkin viideksi vuodeksi kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, kuitenkin siten että irtisanominen olisi tehtävä tammikuun kuluessa; ja

6) että vuokramiehen oikeus ranta-alueen käyttämiseen pysytetään loukkaamattomana, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus pitentää rantasiltaa eteläänpäin kaupungille kuuluvaan veistämön telakkaan asti; alueella olevia, kaupungin omistamia rakennuksia, laitoksia ja koneita saa vuokramies käyttää, mutta velvoitetaan pitämään ne hyvässä kunnossa sekä lähtöpäivänä korvaamaan kaupungille kaiken vuokrakauden kuluessa ehkä syntyneen vahingon;

että kamari saa toimekseen vuokrata laivaveistämöalueella Myllytien varrella sijaitsevat kaupungin asuinrakennukset sekä n. s. pantturivajan yhteensä vähintään 4,000 markan vuosivuokrasta; sekä että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen laatia ja valtuustolle antaa ehdotuksen laivaveistämöalueen vastaiseksi jaoitukseksi ja tasotukseksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Satamarakennusvaltuuskunnan esityksestä 2) päätti 3) kaupun-

Makasiini-

1) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 12 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — 3) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 15 §.

ginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiölle luovuttaa makasiini-
korttelin n:o 187 VIII kaupunginosasta yhdeksäksikymmeneksi-
yhdeksäksi vuodeksi 4,000 markan vuotuisesta vuokra- ja tontti-
oikeusmaksusta sekä muutoin seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Yhtiö sitoutuu viimeistään viiden vuoden kuluessa kortteliin rakentamaan ajanmukaisen makasiinirakennuksen, joka on niin laitettu, että sitä sanottavitta muutoksitta tai kustannuksitta voi joko osittain tai kokonaan käyttää kaupungin tulli- ja pakka- huoneena, ollen piirustukset alistettava kaupunginvaltuuston tut- kittaviksi ja hyväksyttäväiksi.

2:ksi. Kaupungille taataan oikeus ei ainoastaan mainitusta makasiinirakennuksesta, kun kaupungille ilmaantuu tarvetta, minkä seikan kaupunginvaltuusto ratkaisee, vuokrata tullitoimisto- ja pakkahuoneistoja sekä muita sellaisia huoneistoja, joita kaupunki on velvollinen antamaan tullilaitoksen käytettäväksi, esimerkiksi kauttakulkuvarastomakasiineja, vuokrasta, jonka, jollei vapaaehtoista sopimusta saada aikaan, määräävät uskotut miehet, joita kaupungin- valtuusto ja yhtiön hallitus valitsee kumpikin yhtä monta ja jotka yhteisesti valitsevat lisäksi yhden jäsenen, vaan myös milloin tahansa kaupunki harkitsee olevan itselleen tarpeellista ja hyödyllistä, lunastaa aivan omakseen edellä mainitun makasiinirakennuksen hinnasta, joka vastaa yhtiöllä rakennuksen teettämisestä ja sisus- tamisesta olleita todellisia kustannuksia, ilman minkäänlaista lisä- maksua tonttioikeudesta, ja on mainittu lunastushinta määrättävä yhtiön kirjojen nojalla kohta rakennuksen valmistuttua.

3:ksi. Yhtiö sitoutuu sallimaan yhdistää makasiinirakennuksen Katajanokalla olevaan kaupungin nykyiseen pakkahuoneeseen Ank- kurikadun poikki tehtävällä holvilla tai muulla sellaisella laitteella, jonka avulla saadaan aikaan molempain rakennusten välinen mukava yhteys.

4:ksi. Vuokrakauden päätyttyä palautuu tontti kaupungin käytettäväksi sekä siinä oleva rakennus siihen kuuluvine kiinteine sisustuksineen, kuten hissineen ja sen sellaisineen, joutuu lunas- tuksetta kaupungin omaksi.

Sittemmin myönsi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä edellä mainitulle yhtiölle oikeuden kaupunkia kuulematta kolmannelle henkilölle luovuttaa makasiinikorttelin n:o 187 vuokra- oikeuden.

Vanhankaupungin työväenyhdistyksen kaupunginvaltuustolle tekemän hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti 2) valtuusto, että mainitulle yhdistykselle oli oman

Myönnetty
vapaampi
käyttöoikeus.

Erään alueen
vuokralle anta-
minen n. s.
Forsbyn
mäeltä.

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 24 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 3 §.

ginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiölle luovuttaa makasiini-korttelin n:o 187 VIII kaupunginosasta yhdeksäksikymmeneksi-yhdeksäksi vuodeksi 4,000 markan vuotuisesta vuokra- ja tontti-oikeusmaksusta sekä muutoin seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Yhtiö sitoutuu viimeistään viiden vuoden kuluessa kortteliin rakentamaan ajanmukaisen makasiinirakennuksen, joka on niin laitettu, että sitä sanottavitta muutoksitta tai kustannuksitta voi joko osittain tai kokonaan käyttää kaupungin tulli- ja pakka-huoneena, ollen piirustukset alistettava kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi.

2:ksi. Kaupungille taataan oikeus ei ainoastaan mainitusta makasiinirakennuksesta, kun kaupungille ilmaantuu tarvetta, minkä seikan kaupunginvaltuusto ratkaisee, vuokrata tullitoimisto- ja pakkahuoneistoja sekä muita sellaisia huoneistoja, joita kaupunki on velvollinen antamaan tullilaitoksen käytettäväksi, esimerkiksi kauttakulkuvarastomakasiineja, vuokrasta, jonka, jollei vapaaehtoista sopimusta saada aikaan, määräävät uskotut miehet, joita kaupunginvaltuusto ja yhtiön hallitus valitsee kumpikin yhtä monta ja jotka yhteisesti valitsevat lisäksi yhden jäsenen, vaan myös milloin tahansa kaupunki harkitsee olevan itselleen tarpeellista ja hyödyllistä, lunastaa aivan omakseen edellä mainitun makasiinirakennuksen hinnasta, joka vastaa yhtiöllä rakennuksen teettämisestä ja sisustamisesta olleita todellisia kustannuksia, ilman minkäänlaista lisä-maksua tonttioikeudesta, ja on mainittu lunastushinta määrättävä yhtiön kirjojen nojalla kohta rakennuksen valmistuttua.

3:ksi. Yhtiö sitoutuu sallimaan yhdistää makasiinirakennuksen Katajanokalla olevaan kaupungin nykyiseen pakkahuoneeseen Ankurikadun poikki tehtävällä holvilla tai muulla sellaisella laitteella, jonka avulla saadaan aikaan molempain rakennusten välinen mukava yhteys.

4:ksi. Vuokrakauden päätyttyä palautuu tontti kaupungin käytettäväksi sekä siinä oleva rakennus siihen kuuluvine kiinteine sisustuksineen, kuten hissineen ja sen sellaisineen, joutuu lunastuksetta kaupungin omaksi.

Sittemmin myönsi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä edellä mainitulle yhtiölle oikeuden kaupunkia kuulematta kolmannelle henkilölle luovuttaa makasiinikorttelin n:o 187 vuokra-oikeuden.

Vanhankaupungin työväenyhdistyksen kaupunginvaltuustolle tekemän hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti 2) valtuusto, että mainitulle yhdistykselle oli oman

korttelin n:o 187
vuokraaminen.

Myönnetty
vapaampi
käyttöoikeus.

Erään alueen
vuokralle anta-
minen n. s.
Forsbyn
mäeltä.

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 24 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 3 §.

kamarin annettua lausunnon asiasta, myöntyi ¹⁾ edellä mainituilla ja muilla aikaisemmin voimassa olevilla ehdoilla eli että kaupungin kansakouluoppilailta ja poliisimiehistöllä on tilaisuus saada maksuttomia kylpyjä laitoksessa.

Sittenkun eduskunta alamaaisessa kirjelmässä marraskuun 16 päivältä 1909 oli anonut, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi uuden kansallismuseon yhteyteen ja että kymmenen vuoden ajaksi, 1910 vuoden alusta lukien, tarkoitukseen myönnettäisiin vuotuinen 10,000 markan arviomääräraha, sekä k. senaatti oli käskenyt muinaistieteellisen toimikunnan kaupunginvaltuustolta hankkia tiedon sekä siitä, suostuisiko kaupunki, siinä tapauksessa että valtion puolelta ryhdyttäisiin toimiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi mainitun suunnitelman mukaisesti, tälle museolle maksutta luovuttamaan sopivan paikan, mieluummin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle vuokratulta, kaupungin omistamalta Seurasaarelta, sekä takaamaan että valtio saa paikkaa käyttää niin kauan kuin siinä pidetään ulkoilmamuseota voimassa, että siitäkin, missä määrin kaupunki suostuisi ottamaan osaa ulkoilmamuseon vuotuisiin voimassapitokustannuksiin ja museon vartijan asunnon rakennuttamiseen, oli muinaistieteellinen toimikunta valtuustolle lähettämässään kirjelmässä pyytänyt tietoa vastamainituista seikoista.

Vaadituksi lausunnoksi asiasta lähetti rahatoimikamari valtuustolle maaliskuun 23:ntena päivätyn kirjelmän ²⁾, jossa kamari, joka asiassa oli kuullut Helsingin anniskeluosakeyhtiötä, mainitsi että kamarissa oli vallinnut ainoastaan yksi mieli suunnitellun ulkoilmamuseon isänmaallisesta ja sivistyksellisestä merkityksestä, museo kun ei ainoastaan palvelisi tieteen tarkoituksia, vaan myös olisi suurelle yleisölle opettavana ja kasvattavana laitoksena, niin myös kaupungin velvollisuudesta tukea ja helpottaa hankkeen toteuttamista. Ainoastaan museon Seurasaarelle sijoittamisen soveliaisuudesta oli erimielisyyttä ollut sikäli, että yksi kamarin jäsen ei ollut pitänyt aivan onnistuneena kansanpuiston ja ulkoilmamuseon yhdistämistä, koska siten melko suuri osa saarta tulisi käytetyksi muuhun kuin varsinaiseen tarkoitukseensa, jota vastoin kamarin enemmistö oli ollut sitä mieltä, että Seurasaari meren rannalla sijaitsevana sekä pintamuodostuksensa ja kasvullisuutensa laadun johdosta tarjosi sopivimman paikan puheena olevaan tarkoitukseen, sekä että museon hyvin kävisi liittäminen puiston yhteyteen, jota paitsi suunniteltu laitos olisi kokonaisvaikutusta tai saaren luonnonihannutta häiritsemättä oleva melkoisena vetovoimana kansanpuistossa

Maksuton
käyttöoikeus
eräaseen Seu-
rasaaren osaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

kamarin annettua lausunnon asiasta, myöntyi ¹⁾ edellä mainituilla ja muilla aikaisemmin voimassa olevilla ehdoilla eli että kaupungin kansakouluoppilailla ja poliisimiehistöllä on tilaisuus saada maksuttomia kylpyjä laitoksessa.

Sittenkun eduskunta alamaisessa kirjelmässä marraskuun 16 päiväältä 1909 oli anonut, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi uuden kansallismuseon yhteyteen ja että kymmenen vuoden ajaksi, 1910 vuoden alusta lukien, tarkoitukseen myönnettäisiin vuotuinen 10,000 markan arviomääräraha, sekä k. senaatti oli käskenyt muinaistieteellisen toimikunnan kaupunginvaltuustolta hankkia tiedon sekä siitä, suostuisiko kaupunki, siinä tapauksessa että valtion puolelta ryhdyttäisiin toimiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi mainitun suunnitelman mukaisesti, tälle museolle maksutta luovuttamaan sopivan paikan, mieluummin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle vuokratulta, kaupungin omistamalta Seurasaarelta, sekä takaamaan että valtio saa paikkaa käyttää niin kauan kuin siinä pidetään ulkoilmamuseota voimassa, että siitäkin, missä määrin kaupunki suostuisi ottamaan osaa ulkoilmamuseon vuotuisiin voimassapitokustannuksiin ja museon vartijan asunnon rakennuttamiseen, oli muinaistieteellinen toimikunta valtuustolle lähettämässään kirjelmässä pyytänyt tietoa vastamainituista seikoista.

Vaadituksi lausunnoksi asiasta lähetti rahatoimikamari valtuustolle maaliskuun 23:nä päivätyn kirjelmän ²⁾, jossa kamari, joka asiassa oli kuullut Helsingin anniskeluosakeyhtiötä, mainitsi että kamarissa oli vallinnut ainoastaan yksi mieli suunnitellun ulkoilmamuseon isänmaallisesta ja sivistyksellisestä merkityksestä, museo kun ei ainoastaan palvelisi tieteen tarkoituksia, vaan myös olisi suurelle yleisölle opettavana ja kasvattavana laitoksena, niin myös kaupungin velvollisuudesta tukea ja helpottaa hankkeen toteuttamista. Ainoastaan museon Seurasaarelle sijoittamisen soveliaisuudesta oli erimielisyyttä ollut sikäli, että yksi kamarin jäsen ei ollut pitänyt aivan onnistuneena kansanpuiston ja ulkoilmamuseon yhdistämistä, koska siten melko suuri osa saarta tulisi käytetyksi muuhun kuin varsinaiseen tarkoitukseensa, jota vastoin kamarin enemmistö oli ollut sitä mieltä, että Seurasaari meren rannalla sijaitsevana sekä pintamuodostuksensa ja kasvullisuutensa laadun johdosta tarjosi sopivimman paikan puheena olevaan tarkoitukseen, sekä että museon hyvin kävisi liittäminen puiston yhteyteen, jota paitsi suunniteltu laitos olisi kokonaisvaikutusta tai saaren luonnoniha- nuutta häiritsemättä oleva melkoisena vetovoimana kansanpuistossa

Maksuton
käyttöoikeus
erääseen Seu-
rasaaren osaan

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

ulkoilmamuseon perustamista varten kaupungin ja yhtiön välisen vuokrasopimuksen päättymisaikaan eli toukokuun 1 päivään 1919 asti, edellyttäen kuitenkin, että tarkoitukseen käytetään ainoastaan vähäinen osa saaren itärantaa ja että sopimus tästä voidaan tehdä yhtiön kanssa; sekä

että valtuusto tämän lisäksi takaa valtiolle sanotun alueen maksuttoman käyttöoikeuden kahdenkymmenen vuoden ajaksi, vastamainitusta päivästä lukien.

Tässä yhteydessä valtuusto tahtoi lisäksi huomauttaa:

että lopullinen sopimus valtion kanssa alueen luovuttamisesta ja lähemmistä ehdoista tehtäisiin vastedes; sekä

että kaupunginviranomaiset aikanaan ottavat harkittavaksi kysymyksen kaupungin osanotosta ulkoilmamuseon vuotuisiin voimassapitokustannuksiin ja museonvartijan asunnon rakennuttamiseen, sittenkun selvitys näiden kustannusten määrästä oli saatu.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin muinaistieteellisen toimikunnan ja Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kanssa päättää museoalueen tarkemmasta rajoittamisesta, jota yksityisseikkaa ei sentähden enää tarvitsisi alistaa kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Helsingin kaupungin ruotsalais-suomalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkkovaltuutettujen hakemuksesta sekä rahatoimikamarin esityksestä 1) päätti 2) kaupunginvaltuusto mainituille seurakunnille maksutta luovuttaa laaditussa karttaluonnoksessa tarkemmin osotetun, Neljännen linjan, Länsi Pappikadun, Castrénkadun ja Itä Pappikadun rajoittaman alueen, johon rakennettaisiin evankelis-luterilainen kirkko sekä laitettaisiin ja voimassa pidettäisiin kaupunginasemakaavaan merkittyjä istutuksia ja jalkakäytäviä, minkä ohessa rahatoimikamari valtuutettiin laatimaan sekä asianomaisille antamaan puheenalaisen alueen luovutuskirja, johon myös olisi ehdoksi pantava, että vuokramiehen on kustannettava alueeseen rajoittuvain katuosain teettäminen ja kunnossapito.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennetyn vuokraoikeuden:

1. Aktiebolaget Simhall yhtiölle Kaivopuiston kylpylaitokseen siihen kuuluvine uimahuoneineen kolmeksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1911 lukien, 2,500 markan vuosivuokrasta ensimmäisenä ja 3,500 markan vuosivuokrasta molempina seuraavina vuosina sekä ehdolla, että yhtiö omalla kustannuksellaan toimittaa kaikki rakennusten sisäiset korjaukset, tulisijankorjauksia lukuunottamatta 3).

Maksuton alueen luovuttaminen Kallion kirkon paikaksi.

Kaivopuiston kylpylaitoksen vuokraoikeuden pitennys.

1) Rtk. kirj. marrask. 30 p. n:o 666. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 8 §. —

3) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 9 §.

2. Huvilanomistajatar A. Ekille Toukolan rantakorttelin asuntonttiin n:o 8 kolmeksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, 210 markan vuosivuokrasta sekä ehdolla, että vuokraaja sitoutuu olemaan sulkematta saman korttelin asuntotonteille n:oille 9 ja 10 vievää ajotietä taikka muulla tavoin estämättä mainitun tien liikennettä 1).

3. Ravintoloitsija N. Noschikselle Alppipaviljongin ravintolaan viideksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1912 lukien, 7,000 markan vuosivuokrasta sekä muutoin siihenastisin ehdoin 2).

4. Ravintoloitsija O. Carlsonille Kappelin ravintolaan 20 vuodeksi, toukokuun 1 päivästä 1915 lukien, seuraavilla ehdoilla:

että vuotuista vuokraa maksetaan 15,000 markkaa vuosilta 1/5 1915—1/5 1920, 17,500 markkaa vuosilta 1/5 1920—1/5 1925, 20,000 markkaa vuosilta 1/5 1925—1/5 1930 sekä 22,500 markkaa vuosilta 1/5 1930—1/5 1935;

että vuokramies sitoutuu kuluvan vuokrakauden aikana eli siis ennen toukokuun 1 päivää 1915 uudestirakennuttamaan ravintolarakennuksen kaupunginvaltuustolle lähetettyjen, arkkitehti L. Sonekin laatimain piirustusten mukaan sekä muodostamaan ravintolaan kuuluvan musiikkipaviljongin vastaisen uutisrakennuksen tyyliin; sekä

että muut voimassa olevassa vuokravälikirjassa mainitut ehdot pysyvät voimassaan 3);

5. Toiminimi Lars Krogius & C:olle tilukseen n:o 87 Tervasaari 1916 vuoden loppuun 1,200 markan vuokrasta vuodelta 1911 ja 2,400 markan vuosivuokrasta seuraavilta vuosilta sekä varamalla kaupungille oikeuden vuokrakauden kuluessa vuokramiestä kuulematta toimittaa täytetöitä saaren rannoilla, lukuunottamatta lounaisrantaa 4).

6. Helsingin kaupunkilähetykselle korttelissa n:o 358 sijaitsevaan Itäisen viertotien tonttiin n:o 61 kolmeksikymmeneksi vuodeksi, 1912 vuoden alusta lukien, ja muutoin siihenastisin ehdoin 5).

Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä oli polisikomisari A. Nikiforow anonut, että kaupunginvaltuusto, kumoamalla hänen kanssaan Pohjois Blekholman palstasta n:o 3 tehdyn vuokrasopimuksen, ottaisi takaisin mainitun palstan hallintaoikeuden.

Kun rahatoimikamari, johon asia oli lausunnon saamista varten lähetetty 6), oli kirjelmässä lokakuun 5 päivästä antanut tiedon, että poliisikomisari Nikiforow oli sittemmin kamarille

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 20 §. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 27 §. —

3) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 21 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 8 §. —

5) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 15 §. — 6) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 49 §.

Toukolan rantakorttelin tontin n:o 8 vuokraoikeuden pitennys.

Alppipaviljongin vuokraoikeuden pitennys.

Kappelin vuokraoikeuden pitennys.

Tervasaaren vuokraoikeuden pitennys.

It. viertotien tontin n:o 61 vuokraoikeuden pitennys.

Rauennut Pohjois Blekholman palstan n:o 3 hallintaoikeuden takaisin ottamisesta.

ilmoittanut, ettei hän halunnut ajaa mainittua hakemustaan perille, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto ettei asia aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 16 päivänä 1909 oli myöntynyt ²⁾ Brändö villastad osakeyhtiön hakemukseen saada rakennuttaa sähköraitiotien yhdistämään Itäisellä viertotiellä olevaa raitiotien päätekohtaa Sörnäsiniemekkeen koillisrantaan suunniteltuun laituriiin ja samalla suonut yhtiölle viiden vuoden valmistusajan, 1909 vuoden alusta lukien, jonka ajan kuluessa raitiotie olisi avattava liikenteelle, sekä yhtiö oli rahatoimikamarille ilmoittanut ryhtyneensä alustaviin toimenpiteisiin puheena olevan raitiotielinjan rakennuttamiseksi ja niinkään maistraatin luvalla alkanut väliaikaisesti liikennöidä sitä, samoin kuin anonut toimilupakirjan laatimista Helsingin kaupungin ja yhtiön kesken, lähetti kamari kirjelmässä ³⁾ joulukuun 15 päivältä 1910 valtuustolle mainittua raitiotietä varten laatimansa toimilupakirjan ehdotuksen sekä esitti sen hyväksymistä.

Kaupungin ja Brändö villastad osakeyhtiön välinen toimilupakirja.

Mainittu ehdotus oli seuraava:

Toimilupakirja.

Helsingin kaupunginvaltuusto myöntää aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiölle luvan, raitiotieyhteyden aikaansaamiseksi Helsingin kaupungin ja Helsingin pitäjässä olevan Brändön huvilakaupungin välillä, rakentaa ja liikennöidä raitiotielinjaa, joka alkaa Helsingin raitiotie- ja omnibus-osakeyhtiön raitiotielinjan päätekohtasta Itäisellä viertotiellä ja kulkee pitkin Pääskylänkatua itään Sörnäsiniemekkeen alimenokohtaan sekä sieltä kohta mainitun radan pohjoispuolelle ja sen suuntaisesti aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiön, kaupunginvaltuuston maaliskuun 16 päivänä 1909 myöntämällä luvalla, teettämää tietä pitkin Vanhankaupunginlahden rantaan. Raitiotiehen ja sen liikennöitämiseen nähden ovat muutoin voimassa seuraavat ehdot:

1 §.

Osakeyhtiölle myönnetään lupa edellä mainittuun raitiotielinjaan sillä harjoitettavaa liikennöitämistä varten 1945 vuoden loppuun.

Toimilupakauden päättyessä on, ellei osakeyhtiölle myönnetä luvan pitennystä, raiteet ja niihin kuuluvat patsaat, johdot y. m. poistettava sekä niitä varten käytetyt katu- ja tiealat pantava kuntoon, sen uhalla että tuo muutoin teetetään kaupungin toimesta osakeyhtiön kustannuksella.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 29 §. — ²⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 30 ja seur. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 68 vuodelta 1910.

2 §.

Kaupungilla on oikeus, 1932 vuoden umpeen mentyä, lunastaa osakeyhtiölle kuuluva, edellä mainittu raitiotielaitos siitä arvosta, minkä uskotut miehet silloin, laitoksen liikearvoon katsomatta, sille ynnä siihen kuuluville tonteille, rakennuksille, liikkuvalla kalustolle, työpajoille ja koneille panevat. Näistä uskotuista miehistä valitsevat kaupunginvaltuusto ja osakeyhtiö kumpainkin kaksi sekä nämä yhteisesti viidennen. Jos osakeyhtiö laiminlyö uskottujen miesten valitsemisen taikka jolleivät siten valitut voi viidennen vaalista sopia, määrää ne Helsingin raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto.

3 §.

Raitiotielaitoksen tarkoituksena on etusijassa henkilöjen kuljetus, ollen osakeyhtiöllä kuitenkin valta raitiotiellä kuljettaa tavaraakin, ellei siitä ole haittaa henkilöliikenteelle.

4 §.

Raitiotien rakentamiseen nähden on vaarinotettava:

- 1) että raitiotiekiskojen yläpinnan pitää olla kadun taikka tien tasossa;
- 2) että raideleveys on 1,000 mm.;
- 3) että osakeyhtiö saa sijoittaa tarpeelliset sivuutus- ja pistoraiteet rahatoimikamarin sitä varten hyväksymille paikoille;
- 4) että raitiovaunujen käyttövoimana käytetään sähkövoimaa;
- 5) että sähköjohtojen kannatuspatsaita saa asettaa ainoastaan sitä varten hyväksytyille paikoille;
- 6) että kontaktijohdot saa tehdä paljaasta langasta, mutta syöttöjohtojen pitää olla tehokkaasti eristetyt;
- 7) että osakeyhtiö sekä patsaiden tekoaineeseen, rakenteeseen ja sijoitukseen että johtojen laatuun, laittamiseen ja käyttöön nähden on niiden määräysten alainen, mitkä rahatoimikamari harkitsee tarpeellisiksi antaa, jota paitsi osakeyhtiö on velvollinen noudattamaan niitä ohjeita, joita julkinen viranomaisena saattaa turvallisuuden kannalta katsoa kohtuulliseksi määrätä.

5 §.

Kaupunki on oikeutettu yhdistämään mahdollisesti rakennuttamansa raitiotielinjat puheenalaiseen raitiotiehen sekä liikennöitsemään sitä suorittamatta korvausta muusta kuin sähkövoimasta kaupungissa siihen aikaan käyvän hinnan mukaan.

Jos kaupunginvaltuusto harkitsee tarpeelliseksi, on osakeyhtiö velvollinen kohtuullista korvausta vastaan luovuttamaan osakeyhtiön rakentamat raiteet toisen raitiotieyrityksen käytettäväksi, ollen tuo yritys velvollinen kustantamaan tulo- ja lähtövaihteiden sijoituksen sekä niiden hoidon.

Raideristeyksissä, joita osakeyhtiö ei saa estää tekemästä, kustantaa uutislaitteen teon ja kunnossapidon se, joka sellaista laitetta tarvitsee.

Jos kaupungin liikenneolot vaativat puheenalaisen raitiotien rakennuttamista kaksiraiteiseksi, on kaupunki oikeutettu, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei tahdo tuollaiseen muutosrakennukseen ryhtyä, sen teettämään taikka vaihtoehtoisesti lunastamaan raitiotien myöskin ennen vuotta 1932 sillä tavoin, kuin 2 §:ssä tarkemmin määrätään.

Jos kaupunki lunastaa puheena olevat raiteet ennen 1932 vuoden umpeen kulumista, on osakeyhtiö kuitenkin oikeutettu mainittuun ajankohtaan asti liikennöitsemään linjaa uskottujen miesten määräämän korvauksen suorittamalla.

6 §.

Osakeyhtiö on velvollinen kuukauden kuluessa siitä, kun tämä sopimuskirja on kaupungin puolesta allekirjoitettu, rahatoimikamarin tarkastettavaksi esittämään ei ainoastaan täydellisen asemapiirroksen, josta näkyy raiteen asema kadulla ja tiellä sekä mahdollisten sivuutusraiteiden luku ja pituus, vaan myös täydelliset piirustukset ja tarkan selitelmän kaikista raitiotielaitokseen ja johtoverkkoon kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista, ollen muun muassa ilmoitettava, miten virta laitokseen johdetaan ja johdon katketessa vaarattomaksi tehdään, raitiotiellä käytettävien moottori- ja muiden vaunujen luku ja laatu, jarrutuslaitteet ja ukkosjohdot sekä miten raitiotien läheisyydessä olevat lennätin-, puhelin-, voima- ja valaistusjohdot sekä kaasuja vesijohtoputket suojellaan n. s. harhailevain virtain vaikutukselta. Edellä mainitun tarkastuksen toimittamiseen saa rahatoimikamari käyttää korkeintaan kahden kuukauden ajan.

Raitiotietyöt on, rahatoimikamarin siihen määräämän henkilön tai viranomaisen tarkastuksen alaisina, suoritettava mahdollisimman joutuisasti ja yleistä liikennettä vähimmin häiritsevällä tavalla.

Muutoin varaa kaupunginvaltuusto itselleen oikeuden vahvistaa ne tarkemmat määräykset, mitkä osakeyhtiö saattaa katsoa tarpeen vaatimiksi raitiotielaitoksen taikka raitiotien käytön laajaan muutokseen nähden.

7 §.

Raitiotien liikennöitämiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitiotietä älköön avattako yleiselle liikenteelle, ennenkuin rahatoimikamarin siihen määräämä henkilö tai viranomainen on tien asianmukaisesti katsastanut ja hyväksynyt.

b) Liikennettä pitää osakeyhtiö sitten herkeämättä voimassa yhtiön ehdottamain ja kaupungin maistraatin puolivuositain vahvistamain kulkuvuoroluetteloiden mukaisesti, käsittäen edellinen vuosipuolisko ajan huhtikuun alusta syyskuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet, älköönkään noihin luetteloihin muutosta tehtävä maistraatin lupaa siihen hankkimatta. Osakeyhtiötä ei saa velvoittaa alottamaan liikennettä aamuisin ennen klo 7 eikä jatkamaan sitä iltaisin klo 10 jälkeen eikä myöskään ylläpitämään taajempia kulkuvuoroja kumpaiseenkin suuntaan kuin kahdesti tunnissa kesällä ja kerran tunnissa talvella; ollen kuitenkin kaupunki oikeutettu, jos tarpeelliseksi katsoo, järjestämään taajempia kulkuvuoroja raitiotiellä.

c) Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raitiotien kaikkine siihen kuuluvine kalustoineen hyvässä, siistissä ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen pitää kulkea tasaisesti ja töyttämättä sekä kylmänä vuodenaikana olla lämmitetyt. Muutoin on osakeyhtiö kaikkien niiden sen liikenteeseen soveltuvain määräysten alainen, joita on nykyään voimassa olevassa taikka vastedes annettavassa poliisijärjestyksessä.

d) Maksu raitiovaunun käyttämisestä Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan asti taikka sieltä takaisin suoritetaan osakeyhtiön laatiman taksan mukaan, kuitenkin vaarinottaen että keskeytymättömästä matkasta kannetaan enintään 15 penniä siinäkin tapauksessa, että matkan lähtö- tai tulopaikkana on jokin kohta jollakin toisella Helsingin kaupunkiin yhdistetylle alueelle sijoitetulla raitiotielinjalla.

e) Osakeyhtiön ilmoituksen johdosta tulee maistraatin, kaupunginvaltuustoa kuultuaan, laatia ehdotus raitiotieohjesäännöksi, jossa on määräyksiä sekä liikennehenkilökunnasta, vaunuista ja kalustosta että myös siitä, mitä

yleisön puolestaan tulee raitiotieliikenteessä vaarinottaa; ja on läänin kuvernoörin asia vahvistaa tuollainen ehdotus noudatettavaksi.

f) Siinä tapauksessa että maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että tapaturmain estämiseksi raitiotieliikenteessä on vartijoita asetettava, on osakeyhtiö velvollinen vartijat asettamaan ja kustantamaan.

8 §.

Osakeyhtiö suorittaa kustannukset kaikista ajoteiden ja jalkakäytävään, viemärikanavain, vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen y. m. muutos- tai uudistustöistä, joita aiheutuu raitiotien rakentamisen taikka raitiotieliikenteen voimassapidon johdosta suoritetuista töistä. Niinikään suorittaa osakeyhtiö kustannukset sellaisista raitiotien muutostöistä, joita kaupungin vastaiset katu-, raide- y. m. laitokset voivat aiheuttaa.

Raitiotie ei saa olla esteenä yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, sähkö-, kaasu-, lokaviemäri- tai vesijohdon muutos-, uudistus- tai korjaustyön teettämiseksi eivätkä sen johdosta yhtiölle koituvat kustannukset sekä niistä johtuva raitiotieliikenteen keskeytyminen taikka estyminen oikeuta vaatimaan korvausta. Jos tuollaisen työn johdosta käy tarpeelliseksi joksikin ajaksi poistaa raitiotie taikka liikenteen keskeyttömän jatkumisen vuoksi tehdä muutos raitiotiehen taikka muuttaa se toiselle kadulle taikka paikalle, on osakeyhtiö velvollinen, rahatoimikamarilta käskyn saatuaan, omalla kustannuksellaan viipymättä suorittamaan siten tarpeelliseksi käyneen työn. Osakeyhtiö on niinikään velvollinen, jos kaupunginvaltuusto sitä vaatii, korvauksetta lopullisesti muuttamaan raitiotien toiselle kadulle taikka paikalle, kun se muutetun kadunjärjestelyn taikka muun kunnallisen toimenpiteen johdosta havaitaan tarpeelliseksi.

Osakeyhtiö on velvollinen kunnossapitämään kadun tai tien päällystykseen kiskojen välissä ja 30 senttimetriä leveältä niiden kumpaisellakin puolella, ollen osakeyhtiö sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan korjaamaan vian, joka raitiotien johdosta saattaa syntyä kadun taikka tien muuhun osaan. Jos katu taikka tie on päällystettävä uudella, kalliimmalla aineella, kustantaa raiteitten väliin ja vierelle tarvittavan aineen se, jonka velvollisuutena kadun kunnossapito on.

Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raiteeseen sijoitetut kiskot puhtaina, eikä koottua likaa saa panna varastoon kadulle eikä tielle, vaan on se osakeyhtiön toimesta paikalla poistettava.

Poistettaessa lunta kadulta, viertotieltä taikka tieltä raitiotieliikenteen voimassa pitämiseksi on poistaminen toimitettava niin leveältä ja suoritettava siten, ettei muulle keskuusliikenteelle synny vaaraa eikä estettä. Jos kuitenkin raitiotiet lumen kasaantumisen johdosta ovat esteenä muulle keskuusliikenteelle, on raitiotieliikenne poliisin käskystä keskeytettävä siksi, kunnes este on lakannut.

Osakeyhtiön Sörnäsän haararadan pohjoispuolelle teettämän tien kunnossa ja puhtaana pitoon nähden ovat voimassa kaupunginvaltuuston maaliskuun 16 päivänä 1909 vahvistamat määräykset.

9 §.

Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne raitiotiellä taikka jollakin sen osalla on keskeytyneenä eikä yhtiö voi näyttää sen johtuneen luonnonesteestä, lakosta taikka tapaturmasta, jota kohtuudella ei käy lukeminen yhtiön viaksi, maksaa osakeyhtiö kaupunginkassaan sakkoo korkeintaan 100 markkaa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa.

Jollei liikennettä pidetä voimassa yhteen vuoteen, on toimilupa menetetty.

Vakuudeksi kaupunginkassaan mahdollisesti erääntyneistä sakoista ja niistä kustannuksista, jotka, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei noudata tässä välikirjassa olevia määräyksiä taikka että raitiotien rakennuslupa menetetään taikka yritys lakkautetaan eikä toinen ota sitä haltuunsa kaupungin myönnytyksellä, voivat olla tarpeellisia katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseksi, pitää osakeyhtiön viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluessa sopimuskirjan allekirjoittamisesta, sen uhalla että toimilupa muussa tapauksessa menetetään, rahatoimikamarin hyväksymänä, korkoa kasvavina arvopapereina kamariin pantiksi tallettaa tuhatta Suomen markkaa vastaava rahamäärä. Tämä pantti, jonka kaupunki saa laissa säädettyä arvioimista ja myytäväksi tarjoomista toimittamatta muuttaa rahaksi, on pysytettävä arvoltaan muuttumattomana, ja tulee, siinä tapauksessa että kaupungin on täytynyt siitä käyttää jokin määrä sakkujen suoritukseen taikka töiden teettämiseen taikka että sen arvo on vähentynyt, osakeyhtiön kohta rahatoimikamarin käskystä täyttää vajuus; ja saa kaupunki, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei sitä täytä, pitäytyä osakeyhtiön muuhun omaisuuteen summan saattamiseksi täyteen määräänsä. Sittenkun kaikki korvausvaatimukset osakeyhtiötä vastaan ovat lakanneet, on pantti osakeyhtiölle palautettava, mutta osakeyhtiö saa sillä välin nauttia hyväkseen pantille kertyvän koron.

10 §.

Jos osakeyhtiö laiminlyö raitiotielaitokseen tai sen kalustoon nähden toimeenpanna muutoksia tai parannuksia taikka raiteiden sijoituksessa taikka katujen puhtaanapidossa taikka muutoin suorittaa töitä, jotka tämän sopimuskirjan mukaan ovat osakeyhtiön velvollisuutena, saa kaupunki teettää ne osakeyhtiön kustannuksella sekä ottaa kustannusten korvauksen kaupungin haltuun jätetystä pantista.

11 §.

Yhdysliikenteestä johtuvat riitaisuudet on lopullista ratkaisua varten lykättävä kolmijäseniseen sovintolautakuntaan, johon kumpikin asianosainen valitsee yhden jäsenen ja nämä yhteisesti kolmannen. Jos asianosainen kieltäytyy sovintomiestä valitsemasta taikka jollei kolmannen sovintomiehen vaalissa päästä yksimielisyyteen, menetellään 2 §:ssä säädetyllä tavalla.

12 §.

Kaupungin palveluksessa oleva poliisimies on virkatoimessa ollessaan oikeutettu maksutta käyttämään joutilasta siltapaikkaa linjalla kulkevissa raitiovaunuissa, etusijassa etumaisella vaununsillalla; ja on osakeyhtiö velvollinen rahatoimikamarille antamaan enintään 40 maksuttomaan matkaan osakeyhtiön raitiotielinjalla oikeuttavaa lippua kaupungin taikka poliisin palveluksessa olevien henkilöiden käytettäväksi.

13 §.

Osakeyhtiölle edellä mainitussa laajuudessa myönnetyn oikeuden raitioiteitten rakentamiseen ja liikennöitsemiseen saa luovuttaa toiselle, kaupunginvaltuuston hyväksymälle omistajalle.

14 §.

Tämän toimiluvan tulkittamista taikka käyttämistä koskevaa riitaa ei saa vetää oikeuteen, vaan ratkaisevat sen sovintomiehet, jotka valitaan 2 §:ssä mainitulla tavalla.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä edellä olevan toimilupakirjan sekä käskeä rahatoimikamarin laatia sen mukaisesti Brändö villastad osakeyhtiön kanssa välikirjan puheena olevasta raitiotielaitoksesta.

Sittemmin lähetti rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 11 päivältä valtuustolle Brändö villastad osakeyhtiön edellä olevan toimilupakirjan 6 §:n säännöksen mukaisesti kamariin antamat Itäisen viertotien ja Sörnäsin niemekkeen välisen raidelaitteen asemapiirustukset ja selitelmän.

Mainitut piirustukset seliteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾.

Maistraattiin annettussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja maistraatin kirjelmässä tammikuun 11 päivältä valtuustolle lähetetyssä kirjoituksessa oli Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö esittänyt että, koska johtokunta ei ollut voinut rahatoimikamarin kanssa sopia raitioteiden Töölönlinjan ³⁾ päätökohdan määrittämisestä Rautatientorilla, kysymys siitä annettaisiin yhtiön voimassa olevan toimilupakirjan mukaisesti sovintolautakunnan ratkaistavaksi sekä että valtuusto kaupungin puolesta valitsisi kaksi jäsentä lautakuntaan.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto antaa sovintolautakunnan toimeksi sekä ratkaista, kuuluuko se asia, josta erimielisyyttä oli olemassa rahatoimikamarin ja edellä mainitun yhtiön kesken, toimilupakirjan perusteella niihin asioihin, joissa kamarilla yksin on ratkaisovalta, vai onko asia sitä laatua, että se olisi järjestettävä keskinäisellä sopimuksella tai, ellei yksimielisyyteen päästäisi, lykättävä sovintolautakuntaan, että myös viimeksi mainitussa tapauksessa käydä tutkimaan asiallista riitakysymystä. Samalla valitsi kaupunginvaltuusto kaupungin jäseniksi puheena olevaan sovintolautakuntaan ent. prokuraattorin J. Grotenfeltin ja kauppaneuvos G. Björkenheimin sekä heidän varamiehekseen oikeusraatimies W. F. Heimbürgerin.

Sittemmin lähetti rahatoimikamari valtuustolle kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä ylempänä mainitun sovintolautakunnan edellisen maaliskuun 27 päivänä antaman tuomion asiasta sekä pyysi osotettavaksi varoja sen kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi määrätyn, 1,400 markan suuruisen summan suorittamiseen, minkä kaupunki oli mainitussa tuomiassa velvoitettu maksamaan.

Mainitusta tuomiosta kävi m. m. selville, että välimiehet olivat katsoneet selväksi, että syntynyt riitakysymys oli, koska raitiotie-

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 13 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 23 §. — ³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 37 sekä 226. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 42 §.

Raitiotielaitteen hyväksytyt piirustukset ja selitelmä.

Sovintolautakunta kaupungin sekä Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön välisessä riidassa.

ja omnibussosakeyhtiö oli sitä halunnut, välimiesten ratkaistava, sekä että välimiehet olivat asiallista riitakysymystä tutkiessaan havainneet, että rahatoimikamari ei ollut oikeutettu, niinkuin sen elokuun 5 ja marraskuun 9 päivänä 1910 tekemäin päätösten kautta kuitenkin oli tapahtunut, yksipuolisesti määräämään, että tarpeellinen sivuutusraide oli sijoitettava Itäisen Teatterikujan edustalle, minkätähden välimiehet olivat määränneet, että yhtiö saisi nauttia hyväkseen välikirjan mukaisen oikeutensa sijoittaa Töölönlinjan päätekohtaan rautatieaseman vierelle yhtiön ehdottamaan paikkaan sillä tavoin kuin näytetyssä kartassa oli osotettu, ja sentähden julistaneet että rahatoimikamarin mainittu toimenpide ei ollut yhtiötä vastaan pätevä eikä sitä velvoittava; ja koska kaupunki siten oli kaikilta kohdin hävinnyt jutun, oli kaupunki velvoitettu korvaamaan välimiesmenettelyn kustannukset kaikkiaan 1,400 markalla.

Kaupunginvaltuusto päätti 1) käyttövaroistaan myöntää edellä mainitun rahamäärän.

Useiden henkilöjen kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen sen suuntaiseen toimenpiteeseen ryhtymisestä, että Helsingin raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö velvoitettaisiin ulottamaan raitiotieverkon Toista linjaa, Castrénin-, Helsingin-, Kristiinan- tai Länsi Brahe-, Viipurin-, Porvoon- ja Karjalankatua pitkin kaupungin uuteen mielisairaalaan asti, lähetti 2) valtuusto rahatoimikamariin lausunnon saamista varten.

Kysymys
raitiotieverkon
ulottamisesta
kulkutauti-
sairaalaan asti

Sittenkun osuusliike Elanto r.l. oli rahatoimikamarilta anonut m. m. lupaa laskea sivuraiteen Sörnäsän satamaradalta omistamilleen Itäisen viertotien tonteille n:oille 12 ja 14 sekä kaupungilta apumaksua raiteen laskemiskustannuksiin ynnä kaupungin yleisten töiden hallitus oli antanut lausunnon asiasta, esitti kamari kirjelmässä heinäkuun 20 päivältä, että osuuskunnalle myönnettäisiin lupa Sörnäsän rantatielle kadun tasoon laskea vaihderaide Itäisen viertotien tonttien n:ojen 12 ja 14 edustalle, kuitenkin edellyttäen että rautatiehallituksen myönnytys siihen hankitaan sekä että osuuskunta alistuu kaikkiin niihin määräyksiin ja ohjeisiin, joita kaupungin yleisten töiden hallitus vastedes työn yksityiskohtaiseen suoritukseen nähden antanee, mutta että sitä vastoin osuuskunnan anomus taloudellisen avustuksen myöntämisestä työn teettämiseen evättäisiin.

Lupa vaihd-
raiteen sijoitta-
miseen Sörnäsän ranta-
tielle.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 3) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen sillä lisäehdolla, että osuuskunnan tulee kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistaa puheena olevat rautatie-

1) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 35 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 36 §. —
3) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 11 §.

raiteet, jos kaupunginviranomaiset jostakin syystä sen katsovat tarpeelliseksi.

Lupa laittaa
ilmakuljetus-
rata y. m.
Sörnäsiin.

Sörnäsin puuseppäosakeyhtiön rahatoimikamarille tekemän hakemuksen sekä rahatoimikamarin esityksen ¹⁾ johdosta päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto myöntää yhtiölle luvan laittaa ilmakuljetusradan sekä Berguudin ja Suuren Verkkosaaren että Verkkosaaren höyrysahan ja Pienen Verkkosaaren välille sekä rakennuttaa laudoista vajan ynnä lastauslaitteet tihtaalineen ja kouruineen tai lastauslaiturin, kaikki kamariin annetun piirustuksen mukaisesti, sillä ehdolla:

että ilmakuljetusrata rakennetaan niin, ettei sen liikennöityminen tuota estettä eikä vaaraa rautatieliikenteelle eikä muullekaan ehkä syntyvälle liikenteelle ja että yhtiö on velvollinen ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin ilmakuljetusradan alitse kulkevan liikenteen suojaamiseksi;

että yhtiö alistuu niihin ohjeisiin, joita rakennuskonttori katsoo tarpeellisiksi antaa rataa rakennettaessa; sekä

että yhtiö asianomaisesta paikasta hankkii vahvistuksen ehdotetun vajan piirustukselle.

Sen ohessa määräsi valtuusto, että oikeutta mainittujen ilmairatain voimassa pitämiseen ja liikennöitymiseen ei uloteta pitemmäksi aikaa kuin yhtiön hallintaoikeus Suureen ja Pieneen Verkkosaareen kestää eli 1924 vuoden loppuun.

Lupa rakentaa
sähköjohtoja
Oulunkylään.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä oli Äggelby elektriska belysningsaktiebolag, jolle oli myönnetty ³⁾ oikeus kaupungin sähkölaitoksesta saada virtaa Oulunkylän huvilayhdyskunnan sähkövalaistusta varten, anonut lupaa saada kaupungin omistamain Äggelbyn, Nybondaksen ja Kottbyn tilain maiden halki kulkevain teiden varsille kirjelmän oheisen karttaluonnoksen mukaisesti asettaa sitä varten tarpeelliset johdot patsaineen.

Sittenkun sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että kaupungin sähkölaitoksen johtaja olivat rahatoimikamariin antaneet lausunnon asiasta, lähetti kamari kirjelmässä lokakuun 5 päivästä edellä mainitun kirjelmän valtuustolle sekä puolsi myönnettäväksi siinä tehtyyn hakemukseen, sillä ehdolla että pyydetty lupa myönnetään kymmeneksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1912 lukien, varaamalla molemmin puolin vuoden irtisanomisaika ja yhtiölle oikeus kaupunginviranomaisten harkinnan mukaan saada luvan pitennystä viideksi vuodeksi kerrallaan, sekä että kaupungin yleisten

¹⁾ Rtk. kirj. helmik. 2 p. n:o 127. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 13 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 148 ja seur.

töiden hallitukselle varataan oikeus tutkia johtopatsaiden sijoitus-ehdotusta ja, jos syytä on, vaatia muuttamaan yksityisiä patsaita ja johdon osia, joka muutto siinä tapauksessa on toimitettava yhtiön kustannuksella.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntyä puheen- alaiseen hakemukseen rahatoimikamarin esittämin ehdoin muutoin, paitsi että haettu lupa myönnettiin ainoastaan kymmeneksi vuodeksi.

Maistraatin kirjelmässä marraskuun 20 päivältä vaadituksi lausunnoksi asiasta, joka koski lennätinkaapelien laskemista Uudenmaan kasarmin ja Viaporin linnoituksen välille, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto lausua, että mainittua lennätinkaapelia laskettaessa olisi noudatettava:

Lausunto asiasta, joka koskee lennätinkaapelien laske-
mista Uudenmaan kasarmin ja Viaporin välille.

1) ohjeita, joita kaupungin satamakapteeni asiasta antanee;

2) että sotilaspäällystö asettaa kaapelien asemaa ilmaisevia rantamerkkejä satamakapteenin osottamiin sopiviin paikkoihin;

3) että kaapeli sotalaitoksen kustannuksella muutetaan pois niistä paikoista, missä kaupungin satamissa ehkä teetetävät työt sitä vaativat; sekä

4) että kaapelien lopullista asemaa osottava asemapiirros toimitetaan kaupungin rakennuskonttoriin, jotta se satamissa ruoppauksia ja muita töitä toimeenpantaessa voi ryhtyä toimiin kaapelien suojelemiseksi.

Maistraatin kirjelmässä joulukuun 19 päivältä vaadituksi lausunnoksi Viaporin sotasataman päällikön läänin kuvernöörille tekemästä anomuksesta saada asettaa kuusi sähkövalojohtopatsasta mainitun sotasataman ja Katajanokan pohjoisrannalla sijaitsevan uuden merikasinon välille päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä mainittuun anomukseen, sillä ehdolla että patsaat sijoitetaan pitkin jalkakäytävän pohjoislaitaa ja että, jos vastedes käy tarpeelliseksi, ilmajohto vaihdetaan maanalaiseen kaapeliin asianomaisen viranomaisen siinä kohden antamain osotusten mukaisesti.

Lausunto hakemuksesta saada asettaa sähkövalojohtopatsaita Katajanokan merikasinolle.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto, että tarpeelliset huoneistot on kaupungin omistamasta Puutarhakadun talosta n:o 4 toistaiseksi, ei kuitenkaan kauemmaksi kuin

Huoneistojen luovuttaminen Puutarhakadun talosta

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 6 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 23 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 14 §.